

Pliktrådet 2022/2023

Förbandsbesöksrapport

Skaraborgs regemente (P4)

13 oktober 2022

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden. Pliktrådet strävar efter att bidra till att förbanden kan utbilda starka krigsförband.

Rapporten utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Denna rapport delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktion inom Försvarsmakten genom VIDAR. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet.

Pliktrådets deltagare:

Hampus Gillström

Hoa Sjöholm

Plikträdet 2022/2023

Innehållsförteckning

Information om förbundet.....	3
Spontana intryck.....	3
Organisation.....	3
Arbetsmiljö och säkerhet.....	3
Fysisk belastning	4
Psyisk hälsa	4
Försvarshälsan	4
Attityder och jargong.....	4
Utrustning	5
Avbruten utbildning.....	5
Resor	5
Boendemiljö och vistelseutrymmen.....	5
Hållbarhet	6
Medinflytande	6
Information och mönstring.....	6
Meningsfull fritid	6
Soldathem	6
Avslutning	7

Pliktrådet 2022/2023

Information om förbandet

P4 ligger ungefär 15 minuters promenad från centrala Skövde och är ett av Sveriges största värnpliktsförband med ca 430st värnpliktiga. Av dessa är andelen kvinnor ca 18%. Förbandet utbildar sex kompanier mot olika befattningar. Övningsområden finns i nära anslutning till regementsområdet liksom även ett mindre skjutfält. Vid större skjutövningar och övningar med stridsfordon används Kråk skjutfält som ligger en timma bort.

Spontana intryck

Värnpliktiga upplevs trivas på förbandet och menar att befälen håller god kvalitet på utbildningen. Däremot råder befälsbrist vilket de värnpliktiga märker av i plutonslagens höga arbetsbelastning, även förbandsledningen instämmer. För att kunna genomföra de utbildningar som P 4 ska, används BFA-anställda som instruktörer. Efter föregående verksamhetsår uppger C P 4 att förbandet har arbetat mycket med problemen som Pliktrådet tidigare identifierat. Befälen som arbetar med värnpliktiga har t.ex. fått utbildning av FM LOPE i ledarskap för truppbefäl. Under besöket träffade vi dock inga värnpliktsnära befäl som kunde beskriva detta. Inför framtida förbandsbesök på P 4 önskar Pliktrådet träffa samtliga förtroendevalda enskilt. Slutligen bör tilläggas att kommunikationen från P 4, och det initiala välkommandet av Pliktrådet, var förvirrande då kontaktpersonen varken svarade under ankomstkvällen eller morgon därpå. Pliktrådet var tvungna att kontakta C P 4 genom Forsvarsmaktens telefonväxel för att informeras om plats för morgonmötet med C P 4 och Regfv.

Svar från P 4 lyder "Här har en tidigare rutin ändrats vid förbandet och en annan avdelning har tagit över förberedelserna inför besöket. Mycket olyckligt och en sak som kommer åtgärdas inför nästa besök. Oklara ledning- och lydnadsförhållanden och bristande kommunikation internt mellan enheterna är förklaringen."

Organisation

P 4, tillsammans med T 2, tillhör Skövde garnison. På området finns soldathem, militärrestaurang och Försvarshälsa. P 4 upplevs fungerande och linjevägen används flitigt. Däremot verkar medinflytandesystemet brista. De värnpliktiga vet inte vilka som är utsedda till förtroendeposter, och förtroendevalda har ingen möjlighet att kontakta andra förtroendevalda. En generell svårighet med att förstå medinflytandets syfte finns.

P 4 förklarar att efter utbildning av förtroendevalda skickades en kontaktlista ut med telefonnummer, mailadresser samt vilka kompanier som olika förtroendevalda tillhörde till samtliga. Det anslogs även på medinflytandetavla på respektive kompani. Samma information kom ut efter omval till nya förtroendeorganisationen v239.

Arbetsmiljö och säkerhet

Under besöket uppkom inget tuppseendeväckande kopplat till arbetsmiljön och säkerheten. Pliktrådets uppfattning är dock att befälsbristen kan komma att påverka utbildningens kvalitet i längden, speciellt under större övningar.

Pliktrådet 2022/2023

Fysisk belastning

De värnpliktiga beskrev belastningen som rimlig. Vid skada eller annan begränsning beviljas de värnpliktiga oftast lättnad i tjänst. Däremot uttrycktes att plutonbefälselever i lägre grad får lättnad i tjänst, med motivering från befäl att de behövs för att leda truppen. Detta upplevs som orättvist. Huruvida en värnpliktig får vård eller anpassning av tjänsten ska inte bero på befattningen. Försvarshälsan Skövde garnison bekräftar genom intern statistik att de hittills inte haft iögonfallande många skadefall. Skadekurvan följer de tyngre övningarna, d.v.s. baskerprovet och slutövningen på våren. Försvarshälsan ansåg att det belastningsmässigt är för tidigt att genomföra baskerprov redan efter sex veckor.

Svar från P 4 lyder "Baskerprovet genomfördes 7–8 veckor efter det senaste inryck. Baskerprovet som genomförs vid P4 är anpassningsbart utefter den fysiska förmågan på olika plutoner och grupper. Här har kompanierna/plutonerna full frihet att genomföra mycket tungt arbete och långa marscher till relativt lätt arbete och mycket korta marscher. Helt individanpassat."

Psykisk hälsa

Det finns tre värnpliktskonsulenter vid Skövde garnison och en på Kvarn. Pliktrådet fick träffa två av dem. De fungerar som samtalsstöd för de värnpliktiga och uppger att många de träffar ställer väldigt höga krav på sig själva. Detta anar konsulenterna leder till att värnpliktiga kan må dåligt. Försvarshälsan såg på fjolårets statistik att antalet fall av psykisk ohälsa sammanföll med fältperioder. Därför rekommenderar Pliktrådet P 4 att följa upp det psykiska stridsvärdet på plutonsnivå inför och efter fältvistelser, t.ex. genom anonyma stridsvärdesindikatorer som utvärderas.

Försvarshälsan

Försvarshälsan Skövde är belägen innanför T 2:s grindar men värnpliktiga från P 4 kan besöka dem. Personalen som arbetar med värnpliktiga innefattar tre fysioterapeuter, fyra sjuksköterskor och en läkare. Det saknas sedan 2021 en psykolog på plats men P4 har vid behov tagit hjälp av extern psykolog. Pliktrådet hoppas att Skövde garnison fyller vakansen inom snar framtid då det är en nödvändig funktion. Detta särskilt med tanke på att P 4:s granskningsnämnd har hanterat många fall av psykisk ohälsa där utfallet eventuellt varit annorlunda om psykolog hade kopplats in tidigare i händelseförloppet.

Attityder och jargong

Värnpliktiga upplever jargongen mellan dem och befälen som god. Detta beskrivs genom tillit och trygghet, de värnpliktiga vågar lyfta problem på både individ- och plutonsnivå. LMA beskriver att de friktioner som uppstår bäst löses på den nivå de uppstod genom diskussion innan högre befäl som t.ex. Plutch kopplas in. Pliktrådet fick ingen möjlighet att enskilt diskutera detta med de förtroendevalda och kan därför inte bekräfta att detta fungerar. Jargongen mellan de sex kompanierna uppfattas som positiv och C P 4 liksom Regfv. bekräftar att tidigare identifierade negativa tendenser har arbetats med. Pliktrådet uppfattade däremot att det finns värnpliktiga som

Pliktrådet 2022/2023

inte uppskattar jargongen men inte vågar ta till orda inför grupp. Av denna anledning uppmanas P 4 att följa upp detta och ta hjälp av förtroendeorganisationen.

Utrustning

Pliktrådet uppfattar att de värnpliktiga får ut den materiel de ska ha med undantag för några storlekar på t.ex. poplinstället samt marschkänga 90. C P 4 berättade att anställda lämnat in vissa persedlar för att tillse värnpliktigas behov vilket Pliktrådet tycker är en rimlig prioritering. I samtal med värnpliktiga som bär kroppsskydd 94 beskrivs det som mycket bekvämare än modell 90. Sistnämnda orsakar skav, är varmt och hämmar rörligheten.

C P 4, Regfv. och värnpliktiga kvinnor vid P 4 anser att de tilldelade underkläderna är bristfälliga. Berörda värnpliktiga nyttjar inte de tilldelade trosorna på grund av obehaget och skadorna de orsakar. Däremot beskrivs trosan med längre ben som aningen mindre obekvämt och värnpliktiga önskar få ut fler av dessa. Kvinnorna får inte byta ut trosorna mot kalsonger och löser problematiken genom att bära civila trosor. Pliktrådet uppmanar således P 4 att se över hur tilldelningen av ändamålsenliga och säkra underkläder ska genomföras.

För att lösa underklädesproblemet har P 4 tagit ut träningskläder med tillhörande underkläder. De underkläderna kan inte bytas på tvättbyte, men får tvättas på kompaniernas tvättmaskiner.

Avbruten utbildning

Hittills har P 4 25st registrerade avbrott. De kan kopplas till både fysiska skador och psykisk ohälsa men majoriteten grundas i sistnämnda.

Resor

Merparten av de värnpliktiga får de resor som de ska ha. Däremot fungerar det mindre bra i vissa fall då smidiga tågförbindelser saknas och värnpliktiga, mot milersättning, behöver köra bil till förbandet. Vederbörande lider ekonomisk förlust då bränslekostnaderna överstiger de standardiserade 1,45kr/km som milersättningen täcker. Det bör även kontrolleras så samtliga VPL tillgodoses sina berättigade 36h i hemmet under permission.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Samtliga värnpliktiga är förlagda i tre kaserner, samt en kasern på KVARN. I kasern 2 har de stora våtutrymmena nyligen renoverats och är därmed väldigt fräscha. I kasern 3 finns inga större anmärkningar förutom att P 4 fortsatt bör föra dialog med Fortifikationsverket om att installera sanitetspåsar vid samtliga toaletter.

I varje logement sover upp till 15st värnpliktiga. De har varsitt dubbelskåp för militära persedlar och ett övre skåp för civila tillhörigheter. I kasernerna finns ett dagrum samt pentry. De är utrustade med kylskåp, frys, och mikrovågsugnar samt soffor, bord och stolar.

Pliktrådet 2022/2023

Hållbarhet

Kasernerna är utrustade med hjulburna sopstationer för att i teorin underlätta källsortering. Däremot var sopkärlen utanför byggnaderna endast märkta med "papper/kartong" eller "brännbart". Pliktrådet uppmärksammade inget sätt för värnpliktiga eller befäl att sortera exempelvis metall, glas och plats. Värnpliktiga berättade också hur de vanligtvis särskiljer panten från resterande sopor, men att ingen ytterligare ansträngning görs trots sorteringskärlen. Mot denna bakgrund önskar Pliktrådet att sopsortering möjliggörs för att arbeta så hållbart som möjligt i en annars generellt miljöpåfrestande verksamhet.

Medinflytande

Plutonens timme tas emot väl och uppskattas av de värnpliktiga. Mötet hålls vanligtvis fredagen innan hemresa. LMA berättade att avsatt tid för sammankomsten är en timma, men att värnpliktiga kan anhålla om mer tid vid behov vilket brukar lösas omgående. Soldaterna berättar att de i stunden generellt får gehör på tankarna de lyfter, men att vissa ärenden rinner ut i sanden utan återkoppling. Några dagar innan Pliktrådets besök höll P4 sin första förbandsnämnd vilken både förbandschefen och LMA sammanfattade som lyckad. Även värnpliktiga beskrev förbandsnämnden som bra, men att de har svårigheter att förstå vad som ska tas upp till förbandsledningens nivå. Värnpliktiga beskrev stämningen som spänd och nervös inför att träffa förbandschefen. Tilläggningsvis har Pliktrådet uppfattat att det på vissa kompanier finns en ovilja att bli förtroendevald.

Information och mönstring

På P 4 berättar en hel pluton om att de hos Plikt- och prövningsverket blivit inskrivna till skyttesoldat armé och har själva uppfattat det som pansar skytte. På förbandet har istället blivit en närskydd-kabelsoldater. Det fick de värnpliktiga reda på först när befattningsutbildningen började. Resultatet blir att många är mycket missnöjda och uttrycker en minskad motivation att genomföra värnplikten och fortsätta i Försvarsmakten. Förbandet har lyft en dialog med Plikt och prövningsverket kring att det blir oklarheter. P 4 har nu även startat en informationsinsats till de värnpliktiga i fråga för att klargöra vad de kommer utbildas till.

Meningsfull fritid

Soldathemmet ligger 50 meter utanför grindarna och bidrar till en meningsfull fritid för de värnpliktiga. De har dessutom tillgång till simhall och gym. Pliktrådet fick inte möjlighet att se gymmet men värnpliktiga upplever att det är slitet och trångt då anställda och värnpliktiga delar. Vidare ligger förbandet nära Skövde centrum där värnpliktiga kan skapa sig en meningsfull fritid.

Soldathem

Soldathemmet i Skövde är Sveriges största och har verksamhet för både P 4 och T 2. Föreståndaren är oerhört driven och upplever sig ha god kommunikation med omnämnda förband för att kunna planera verksamhet efter soldaternas schema. I byggnaden finns flertalet utrymmen med många aktivitetsmöjligheter. De har bl.a. ett biljardbord, ett rum med två stycken Playstation 5 samt ett

Pliktrådet 2022/2023

musikrum med flera instrument som de värnpliktiga får låna. Soldathemmet är mycket uppskattat av de värnpliktiga.

Avslutning

Avslutningsvis tycks stämningen på P 4 vara god och de värnpliktiga är nöjda med utbildningen samt befälen. Det finns dock några utmaningar, däribland motivationen hos den pluton som känner sig lurad på sin ursprungliga befattning. Vidare ser Pliktrådet förbättringsmöjligheter där samtliga värnpliktiga förstår syftet med medinflytandesystemet. Plutonens timme fungerar överlag, men vissa värnpliktiga upplever att de inte vill ta upp saker i storforum. Därför är det viktigt att VPL-konsulenterna är tillgängliga och fortsatt har god kontakt med utbildande befäl. Att stärka Försvarshälsan med psykolog bör också prioriteras.

Pliktrådet upplever att det funnits interna missförstånd inför besöket. Det resulterade bl.a. i avsaknaden av sängkläder i anvisat logement vid ankomst, samt att kontaktpersonen inte var nåbar kvällstid. Förvirring på besöksmorgonen uppstod också då kontaktpersonen inte kommunicerat plats för inbokad möte med C P 4 och Regfv. Enligt direktiv, och den planering som gjorts av P 4 tillsammans med Pliktrådet, skulle de förtroendevalda samlas för samtal, vilket förklarades som omöjligt av LMA. Det är viktigt att förtroendevalda får möjlighet att samverka med Pliktrådet för att den lokala förtroendeorganisationen liksom vi ska på bästa sätt ha möjlighet att lösa uppgift. Inför kommande besök hoppas Pliktrådet att majoriteten av de förtroendevalda kan samlas för ett möte. Slutligen påminner Pliktrådet om vikten av att P 4 vid besök II ska tillse att samtliga värnpliktiga kan få information om VPL-kongressen 2023.

Svar från P 4 "Ja, med hänsyn till det schema för besöket som presenterades. Hade varit fullt möjligt att samla alla samma kväll som Pliktrådet kom. Detta var rutinen tidigare, men som tyvärr missades detta år. Kommer bli enl. vår rutin nästa gång.". Svaret syftar på möjligheten till att samla förtroendevalda.

Vi vill tacka för flera bra samtal, god samtalston och ett informativt första besök. Vi ser fram emot att återvända till P 4 efter årsskiftet!

Hampus Gillström
070-848 59 91
Hoa Sjöholm
070-848 65 91

www.piktradet.se

info@pliktradet.se